

Prekogranični Program Srbija – Bosna i Hercegovina

finansiran u okviru
Instrumenta predpristupne
pomoći Evropske unije (IPA)

Priče sa terena

Prvi poziv za
dostavljanje
prijedloga projekata
Programski period
2007 - 2013



Projekat sufinansira Evropska unija





Zajedničke ideje za bolju budućnost

“Evropska Unija je sastavljena od 27 Zemalja koje su odlučile da postepeno povezuju njihova znanja, resurse i sudbine. Zajedno, kroz process proširenja, tokom perioda od 50 godina, one su razvile zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja uz očuvanje kulturnih različitosti i individualnih sloboda.

Evropska Unija je posvećena širenju svojih dostignuća i vrijednosti sa zemljama i narodima izvan njenih granica ”

PRIRODA NEMA GRANICA

Selektivno prikupljanje otpada 6

Ekološki dvogled 8

Eco Centar Prijepolje – Čajniče 10

Unaprijeđenje upravljanja Zaštićenim prirodnim dobrima u pograničnom području Srb – BiH 12

USPOSTAVLJANJE VEZA

Na Drini Ćuprija 14

Balkan – Kuća različitosti 15

Liderstvo mladih za socijalnu hoheziju i prekograničnu saradnju

Međunarodni Limski biatlon Priboj-Rudo (Setihovo)

UP.S.TREAM – Unaprijeđenje socijalizacije i tretmana u mentalnom zdravlju 20

Novi odnosi u pograničnom području Srbije i BiH 22

Aktivna prekogranična razmjena mladih - „Investicija za budućnost“ 3

PODSTICANJE LOKALNOG I REGIONALNOG RAZVOJA

Maline preko granice 25

Izgradnja kapaciteta za operacije tipa EU LEADER u pograničnom području Srbije i Bosne i Hercegovine 27

Zlatibor – Jahorina: saradnja na magičan način 29

Podrška razvoju Ruralnih turističkih destinacija na planinama Rajac i Vranica

Uvođenje održivih modela omladinskog preduzetništva kao podrška ekonomskom razvoju u Zapadnoj Srbiji i Istočnoj Bosni i Hercegovini 32

Podrška preduzetničkim aktivnostima mladih 3

Razvoj tipičnih proizvoda u Sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini i Zlatiborskom okrugu u Srbiji 34



UVOD

Ova brošura je kompilacija prvog kruga projekata finansiranih u okviru Prekograničnog programa Srbija – Bosna i Hercegovina. Ispričane od strane korisnika, Priče sa terena pokazuju rezultate lokalnih inicijativa i saradnje na terenu i pokazuju kako ljudska kreativnost, entuzijazam i lokalni naponi doprinose uspostavljanju veza među susjedima. Brošura je podijeljena u sljedeće tematske oblasti:

- Priroda nema granica
- Uspostavljanje veza
- Podsticanje lokalnog i regionalnog razvoja

Nadamo se da će brošura dati čitaocima uvid u lokalne akcije koje su inspirisale promjene i da će ovi projekti podstaći buduće slične inicijative sa ciljem promocije prekogranične saradnje, komunikacije, različitosti i kreativnosti.

O Programu

Programi prekogranične saradnje su finansirani u okviru Instrumenta predpristupne pomoci Evropske unije (IPA) koji obezbjeđuje podršku za zemlje kandidate i potencijalne kandidate na njihovom putu evropskih integracija.

Prekogranični program Srbija – Bosna i Hercegovina teži da promoviše održivi ekonomski i društveni razvoj i smanji relativnu izolovanost programskog područja. Takođe teži da podrži razmjenu ideja i akcija „ljudi ljudima“ koje jačaju saradnju i rješavaju zajedničke probleme u

pograničnom području. To je jedan od osam prekograničnih programa u kome aplikanti iz Srbije mogu učestvovati i jedan od šest prekograničnih programa u kome aplikanti iz Bosne i Hercegovine mogu učestvovati. Kancelarija za evropske integracije Republike Srbije i Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine, kao dvije Operativne strukture, odgovorne su za zajedničko programiranje i tehničku implementaciju Programa.

Zemlje učesnice su osnovale Zajednički nadzorni odbor koji služi kao najviše koordinaciono tijelo, a Operativne strukture su ustanovile Zajednički tehnički sekretarijat sa kancelarijama smještenim u prihvatljivoj programskoj oblasti – u Užicu i u Tuzli – da njima i Zajedničkom nadzornom odboru pomažu u izvršavanju pripadajućih aktivnosti. Delegacije Evropske unije u Srbiji i Bosni i Hercegovini odgovorne su, kao Ugovorna tijela, za ispravnost upravljanja i implementaciju Programa.

Prekogranični program Srbija - Bosna i Hercegovina se uglavnom implementira kroz grant šeme. Dva poziva za dostavljanje prijedloga projekata su do sada objavljena u okviru Programa. U okviru Prvog poziva, finansirano je 19 projekata ukupne vrijednosti od 2,6 miliona eura, dok je 4,68 miliona eura alocirano za finansiranje projekata u okviru Drugog poziva.

Da biste saznali više o Prekograničnom programu Srbija – Bosna i Hercegovina, molimo da posjetite programski web site www.srb-bih.org. Web stranice www.evropa.gor.rs/CBC i www.dei.gov.ba će vam dati više informacija o prekograničnim i transnacionalnim projektima u kojima Bosna i Hercegovina i Srbija učestvuju.

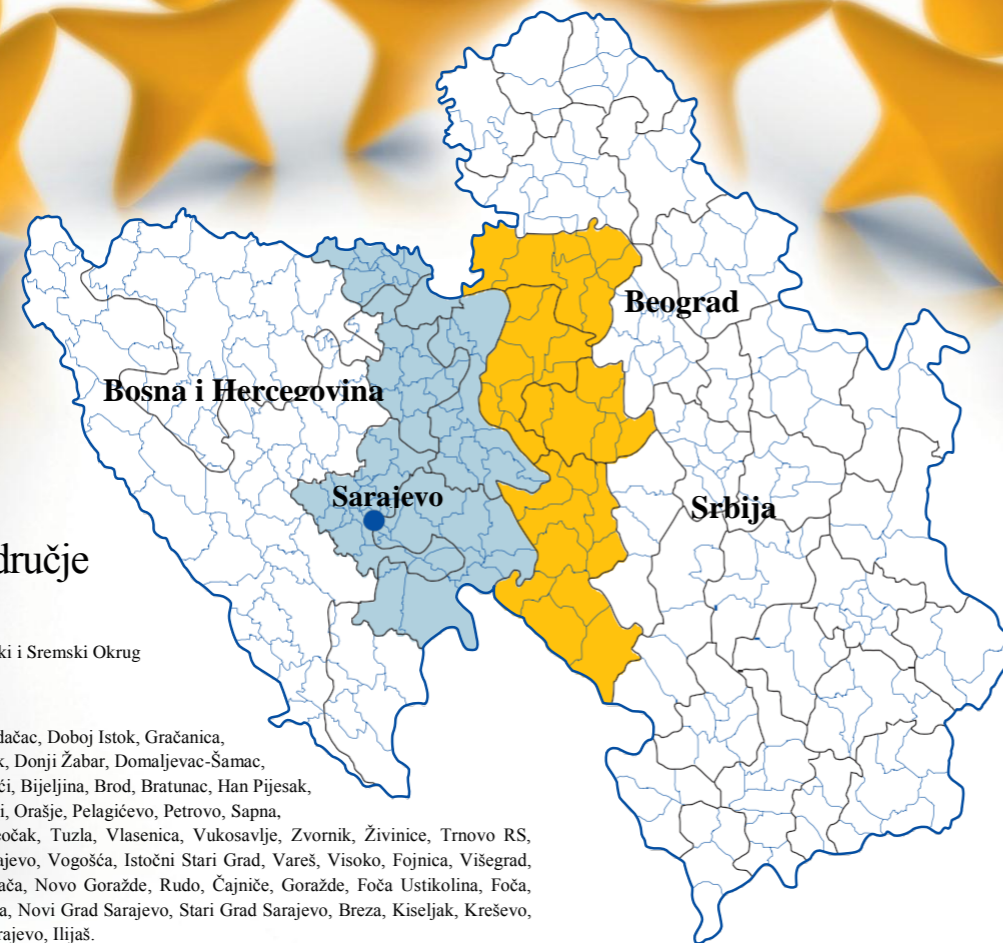
Programsko područje

Srbija:

Zlatiborski, Kolubarski, Mačvanski i Sremski Okrug

Bosna i Hercegovina:

Opštine: Brčko Distrikt BiH, Gradačac, Doboj Istok, Gračanica, Srebrenik, Čelić, Lopare, Ugljevik, Donji Žabar, Domaljevac-Šamac, Modriča, Odžak, Osmaci, Banovići, Bijeljina, Brod, Bratunac, Han Pijesak, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Milići, Orašje, Pelagićevo, Petrovo, Sapna, Srebrenica, Šamac, Šekovići, Teočak, Tuzla, Vlasenica, Vukosavlje, Zvornik, Živinice, Trnovo RS, Istočna Ilidža, Istočno Novo Sarajevo, Vogošća, Istočni Stari Grad, Vareš, Visoko, Fojnica, Višegrad, Rogatica, Sokolac, Pale, Pale Prača, Novo Goražde, Rudo, Čajniče, Goražde, Foča Ustikolina, Foča, Kalinovik, Trnovo, Hadžici, Ilidža, Novi Grad Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Breza, Kiseljak, Kreševo, Olovo, Sarajevo Centar, Novo Sarajevo, Ilijaš.



Partneri na projektu: JKP „Đunis“ Ub, Srbija i
Opština Modriča, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010 – mart 2012

Ukupna vrijednost projekta je **EUR 263,942.23**

Cilj projekta

Cilj projekta je unaprjeđenje zaštite okoline i minimiziranje negativnog uticaja otpada na lokalno okruženje.

Aktivnosti

Opštine Ub i Modriča su uvele sistem primarne selekcije otpada i potakle razvoj reciklažnog sektora radi sprječavanja ugrožavanja zdravlja ljudi i životinja, poboljšali sistem upravljanja otpadom i podigli svijest o zaštiti okoline u pograničnom području. Komunalne i druge kompanije su dobile priliku da prošire svoje poslovne aktivnosti, a krajnji korisnici su osjetili dobit od poboljšano prikupljanja otpada, što će ih motivisati da usvoje proaktivan stav prema zaštiti okoline. Uz sve to, pojavljuju se nove mogućnosti u vezi sa selekcijom otpada i kompostiranjem.

Glavna ciljna grupa i krajnji korisnici ovog projekta su građani Opština Modriča i Ub koji su edukovani kroz projekat o potrebi za selektivnim prikupljanjem otpada i važnosti recikliranja.



Projekat je prezentovan na Sajmu lokalne samouprave Jugoistočne Evrope – NEXPO u Sarajevu, marta 2011 i u klubu Doma kulture Ub u maju 2011. Sistem upravljanja otpadom je uspostavljen i komunalne kompanije će nastaviti sa ovim aktivnostima poslije završetka projekta. Uspostavljena saradnja između različitih sektora će osigurati budući napredak na polju upravljanja otpadom. Ovaj projekat je dio veće slagalice – tekuće nacionalne kampanje o potrebi za zaštitom okoline u obje partnerske zemlje. Dakle, imamo čvrste razloge da vjerujemo da će pitanje zaštite okoline postati državni prioritet.



Partneri na projektu: Opština Priboj, Srbija i
Opština Rudo, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010 –mart 2012
Partneri: JP „Direkcija za izgradnju grada“ Priboj
i JKP „Usluga“ Priboj



Ukupna vrijednost projekta je **EUR 285,706.44**

Cilj projekta

Cilj projekta je ohrabriti saradnju partnerskih Opština Priboj i Rudo da unaprijede i zaštite čovjekovu okolinu kao zajednički resurs.

Aktivnosti

Mogućnosti za poboljšanje usluga u lokalnim zajednicama je kreirana kroz uspostavljanje sistema prikupljanja i odlaganja čvrstog komunalnog otpada, izgradnju kapaciteta pružaoca komunalnih usluga, uspostavljanje Pozivnih centara „Odgovor u roku 48 sati“ i povećanje učešća građana u pitanjima zaštite okoline, naročito u udaljenim pograničnim oblastima.

Oblik granice u ovom području daje interesantan prekogranični karakter ovom projektu. Ona vijuga na takav način da je Opština Priboj (Srbija) bliža nekim mjesnim zajednicama u Bosni i Hercegovini, (Mokronozi, Uvac, Štrpci i Bijelo Brdo), dok je Opština Rudo (BiH) veoma blizu mjesnih zajednica u Srbiji (Sjeverin i Sastavci). Nakon potpisivanja Memoranduma o razumijevanju, Javno komunalno preduzeće “Usluga” iz Rudog je počelo da obavlja usluge uklanjanja otpada u Mjesnim zajednicama u Srbiji, dok Javno komunalno preduzeće “Usluga” iz Priboja radi to isto



za Mjesne zajednice u Bosni i Hercegovini, svako od njih prelazeći granicu po nekoliko puta.

Takođe su uspostavljeni Pozivni centri “48 sati” u Priboju i Rudom u kojima građani mogu prijaviti ekološke slučajeve, kao što su divlje deponije, problem sa kanalizacijom ili prljave ulice. Građani to mogu učiniti slanjem SMS, e-mail-om ili telefonskim pozivom. Nakon zaprimanja poziva, odgovorne službe, uključujući komunalna preduzeća, direkcije za izgradnju i inpekcijske službe, obavezne su da obavijeste građane u roku od 48 sati o tome kako će dotični problem biti riješen.

Radi uspješne implementacije projekta, nabavljen je softver “48 sati”, kao i 50 kontejnera (40 za Opštinu Priboj i 10 Opštinu Rudo) i po jedan kamion za odvoz smeća za Komunalna preduzeća u Rudom i Priboju. Da bi se podigla javna svijest o projektu, održama su dva foruma u Sjeverinu i Sastavcima (Opština Priboj) i jedan u Uvcu (Opština Rudo).

Implementacija Ekološkog dvogleda je osigurala jače partnerstvo građana u slučajevima zaštite okoline što je doprinjelo uvezivanju, komunikaciji i kooperaciji među Mjesnim zajednicama u Programskom području, a naročito na polju zaštite okoline, Evropskim integracijama i uvođenju EU standarda u rad lokalnih zajednica kao primjer drugim opštinama u implementaciji sličnih projekata.



Partneri na Projektu: Opština Prijepolje, Srbija i
Opština Čajniče, Bosna i Hercegovina
Trajanje Projekta: decembar 2010 - novembar 2011



Ukupna vrijednost Projekta je **EUR 112,979.37**

Cilj projekta

Cilj projekta je da omogući razmjenu iskustava i znanja između mladih ljudi u oblasti biodiverziteta i zaštite okoline.

Aktivnosti

Dva uspostavljena istraživačka centra su potpuno opremljena za istraživanje biodiverziteta pograničnog područja. Eko centri su dio udruženja koja su osnovale grupe mladih entuzijasta čiji je cilj istraživanje lokalne faune i biodiverziteta.

Izabrana su 32 mlada biologa, 16 iz svake zemlje, da pohađaju trodnevni zajednički trening i budu upoznati sa kompletnim planom i istraživačkim programom, tehnikama uzorkovanja rijetkih i endemskih biljaka uz korištenje sofisticirane opreme (nabavljene kroz projekat), kao i tehnikama sistematizacije i obrade podataka prikupljenih u toku istraživanja. Takođe su zajedno pohađali dva desetodnevna kampa gdje su stekli praktične istraživačke vještine. Prvi kamp je održan u julu 2011 u Čajniču, tokom koga su mladi istraživači istraživali zaštićeni biodiverzitet područja Cicelj. Stekli su znanja o prirodnom okruženju i značajno doprinjeli zaštiti i promociji



područja. Glavna tema drugog kampa, održanog u augustu 2011 u Eko centru Aljinovići, bile su ljekovite biljke u laboratorijskom i terenskom radu - više od 300 vrsta od kojih više od 70 endemskih, su mapirane i locirane. Rezultati istraživanja su dostupni u formi objavljene studije na web site-u Projekta www.ekocentri.com.

Dugoročni efekat Projekta je postignut kroz usluge koje eko centri nastavljaju da pružaju nakon završetka Projekta. Takođe, brojne ekološke i turističke organizacije su izrazile interes za projektne aktivnosti i Eko centri će se truditi da obezbijede svoj kontinuirani angažman - kroz saradnju, partnerstvo i dijeljenje informacija. Iznad svega, nova prijateljstva među mladima istinski odražavaju uspjeh Projekta. Mladi ekolozi iz Prijepolja su ponovo posjetili Eko centar Čajniče na svoju inicijativu i na svoj trošak u septembru 2011 što jasno pokazuje pozitivne efekte Projekta.



Partneri na Projektu: Pokret gorana Sremske Mitrovice, Srbija i Fondacija Lokalne Demokratije, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–maj 2012
Partneri: Institut za zaštitu prirode Srbije i Ministarstvo za urbanizam i okoliš, Sarajevo Kanton, BiH

Ukupna vrijednost Projekta je **EUR 218,592.13**

Cilj projekta

Cilj projekta je ojačati ulogu organizacija civilnog društva (OCD) u intergisanom planiranju upravljanja i razvoju ekoturizma zaštićenih područja u pograničnom području Srbije i Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti

Da bi ostvarili glavni cilj, partneri su uspostavili tim eksperata za zaštitu prirode s obje strane granice. Tim je procijenio situaciju u pograničnom području u vezi sa zaštitom prirode, upravljanjem zaštićenim područjima, identificirao slabosti i dao preporuke za poboljšanja. Rezultati analize su prezentirani na otvaranju radionice organizovane u junu 2011 u Specijalnom rezervatu prirode “Zasavica” u Sremskoj Mitrovici. Više od 50 predstavnika OCD, menadžera zaštićenih područja prirode, lokalnih vlasti i naučnih institucija iz Srbije i Bosne i Hercegovine su diskutovali o rezultatima analize i prezentovali i razmijenili vlastita iskustva.



Na osnovu analiza i intervju sa lokalnim građanima, predstavnicima OCD, lokalnim vlastima i preduzetnicima u turizmu u pet Opština u Srbiji i tri u Bosni i Hercegovini, multidisciplinarni ekspertni tim je izradio vodič za ekoturizam. Vodič je prezentiran ciljnoj grupi na radionici u novembru 2011 u Sremskoj Mitrovici i koncipiran je



akcioni plan radi prevazilaženja slabosti i poboljšanja upravljanja prirodnim resursima uz korištenje ekoturizma kao pokretačke snage za održivi lokalni i regionalni razvoj, kao i način za poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva.

Pokret gorana Sremske Mitrovice je prvi NVO koji je dobio na upravljanje zaštićeno prirodno dobro u Srbiji (Zasavica) i njihovo iskustvo je korišteno u razvoju istog koncepta u BiH. Pećina Bijambare je odabrana kao pilot područje gdje će biti uveden koncept integrisanog upravljanja zaštićenim područjima i primjenjena iskustva razvoja ekoturizma.



Ustanovljena je mreža OCD i menadžera zaštićenih prirodnih područja koja će služiti kao platforma za implementaciju akcionog plana. OCD i menadžeri zaštićenih područja će saradivati u organizaciji zajedničkih aktivnosti nakon završetka projekta. Glavno sredstvo za razmjenu informacija i komunikaciju i očuvanje aktivnosti mreže u budućnosti će biti web site www.protectthenature.org sa dodatnim servisima kao što je rubrika vijesti i e-mail lista.



NA DRINI ĆUPRIJA

Partneri na projektu: Udruženje “Natan”, Srbija i Hor “Srbadija” iz Bijeljine, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–avgust 2011

Ukupna vrijednost Projekta je **EUR 111,352.00**

Cilj projekta

Cilj projekta je ojačati prekograničnu interakciju ljudi kroz zajedničke kulturne aktivnosti na polju muzike.

Aktivnosti

Gudački orkestar “Kraljevski gudači Svetog Đorđa” iz Srbije i Hor “Srbadija” iz BiH su vježbali zajedno, komponovali novu muziku i odgizovali 22 koncerta klasične muzike sa etno elementima: 10 u Srbiji (Irig, Sremska Mitrovica, Bogatić, Šabac, Šid, Loznica, Valjevo, Užice, Prijepolje i Priboj) i 12 u BiH (Brčko, Ugljevik, Tuzla, Foča, Zvornik, Doboj, Goražde, Lopare, Sarajevo, Bijeljina dva puta, i Višegrad).

Publika je bila veoma blagonaklona i puna poštovanja u svakom gradu u kome su održani koncerti. Izvođači su, u pratnji dva člana projektnog tima, proputovali zajedno više od 4000 km i nastupali u 21 gradu. Tokom tog vremena, uprkos razlikama u profesionalnom iskustvu, (profesionalni muzičari na jednoj i amaterski horski pjevači na drugoj strani), starosnoj dobi (u rasponu od 18 do 64g.), etničkoj pripadnosti (Bošnjaci, Hrvati, Romi, Srbi) i ličnim interesima, oni su razvili jake veze – i profesionalne i lične. Težište projekta je bilo na kulturnoj raznolikosti. Kulturni program je uključivao promociju kulturnih tradicija obje zemlje koje su onda sublimirane u jedno simbolično muzičko djelo - “Drino vodo”, jer je rijeka Drina prirodna granica i

14



zajedničko dobro Srbije i Bosne i Hercegovine. Ovo i druga djela su izvođena širom regiona. Mjesto održavanja zadnjeg koncerta je jako naglasilo ovaj koncept, zato što je održan na mostu na Drini u Višegradu koji simbolično povezuje dvije kulture. Ulaz na koncerte je bio slobodan, što je obezbijedilo šire prisustvo građana i lokalne zajednice. Svi koncerti su snimljeni, a DVD, koji je dostupan i na You Tube, se koristi za promociju projekta nakon njegovog završetka.



BALKAN – KUĆA RAZLIČITOSTI

Partneri na projektu: Grupa 484, Srbija i Ured za ljudska prava Tuzla, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–januar 2012

Ukupna vrijednost Projekta je **EUR 177,095.70**

Cilj projekta

Cilj projekta je doprinijeti razvoju socijalne kohezije u pograničnom regionu putem promocije etničkih i kulturnih raznolikosti.

Aktivnosti

Podizanje svijesti o multietničkim i multikulturalnim identitetima u Srbiji i Bosni i Hercegovini je bio način da se ojača sposobnost mladih ljudi da prihvate nova društvena iskustva i postignu razumijevanje. Grupa lokalnih mentora je radila sa mladim učesnicima koji su prikupljali materijale za turističku turu koja će biti sredstvo za promociju interkulturalizma i interetničizma. Uz pomoć mentora, devedeset mladih ljudi iz Tuzle, Bijeljine, Brčkog, Užica, Kosjerića i Požege su istraživali svakodnevni život pisaca koji žive u tim opštinama, kao i mjesta i događaje koji su ih inspirisali da stvore likove svojih romana. Nakon toga su kreirali turističku turu “Kroz oči pisaca” radi promocije interkulturalne i interetničke raznolikosti. Ogranizovan je i kamp za studente koji su stvarali društveno angažovana umjetnička djela kao materijal za turističku turu. Dvanaest mentora iz kulturnih i obrazovnih institucija i deset modernih pisaca iz regiona su učestvovali u projektu, uključujući i završni događaj koji je bio na Regionalnom festivalu

www.grupa484.org.rs



Group 484



savremenih pisaca Zapadnog Balkana “Na pola puta” u Užicu. Sve ove inovativne turističke ponude u pograničnom području mogu biti kombinovane u jednu i stavljene na raspolaganje postojećim turističkim agencijama. Ovakve akcije mogu ojačati regionalni razvoj, ali je važnije što mogu doprinijeti boljem razumijevanju drugih, pri tome inspirišući inkluzivnije društvo.



15

Partneri na projektu: Užički centar za prava deteta, Srbija i
Fondacija za kreativni razvoj, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–decembar 2011



Ukupna vrijednost projekta je **EUR 124,835.24**

Cilj projekta

Cilj projekta je ojačati liderske kapacitete mladih iz ciljnih područja Srbije i Bosne i Hercegovine da bi im se pomoglo da postanu lideri i promovišu saradnju mladih.

Aktivnosti

Projekat je uspješno implementiran kroz treninge, prekogranične studijske posjete, platforme, radionice i kulturne događaje za mlade u dobi od 15-27g. iz Srbije i Bosne i Hercegovine tokom kojih su imali priliku da se sreću i razmijene iskustva i prošire svoje razumijevanje drugih kultura, tradicija i običaja.

Najveći izazov je bilo savladati predrasude i stereotipe koje su mladi ljudi imali u vezi sa drugim državama, kulturama i svojim vršnjacima. To je bilo očekivano, budući da u skorim godinama mladi ljudi nisu imali priliku da uče o drugim kulturama i da su relacije među njima bile prekinute u zadnjih dvadeset godina. Taj izazov je uspješno prevaziđen organizovanjem pripremnih radionica sa grupama mladih prije svakog putovanja u partnersku zemlju. Mladi ljudi iz Srbije i Bosne i Hercegovine su pokazali da postojeće razlike među njima ne predstavljaju smetnju za razumijevanje i saradnju.



U stvari, razlike su bile dobra osnova za izgradnju novih odnosa zasnovanih na razumijevanju, toleranciji i uzajamnom poštovanju.

Održivost projekta je integrisana u plan implementacije kao strategija održivosti. Strategija je formulisana tokom intenzivnog treninga mladih ljudi i njihovih organizacija, zajedno sa razvojem platforme u kojoj su mladi ljudi izrazili svoje stavove o socijalnom i ekonomskom razvoju u ciljnim pograničnim zajednicama.



Platforme će služiti drugim mladim ljudima, lokalnim zajednicama i omladinskim grupama da definišu zajedničke akcije upućene relevantnim donosiocima odluka.

Koristeći postignute rezultate, naučene lekcije i uvažavajući potrebe mladih iz obje zemlje, partneri će nastojati da oblikuju buduća partnerstva i saradnju između omladinskih grupa iz Srbije i Bosne i Hercegovine na različitim poljima.



Partneri na projektu: Turistička organizacija Priboj, Srbija i Opštinska razvojna agencija Rudo, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010 – avgust 2011
Partner: Ekološki pokret "Lim"- Priboj



Ukupna vrijednost projekta je **EUR 96,465.39**

Cilj projekta

Cilj projekta je unaprijediti komunikaciju i saradnju između lokalnih zajednica i organizacija u pograničnom području Priboj – Rudo podizanjem nivoa manifestacije “Međunarodni Limski biatlon” koja se tradicionalno održava krajem avgusta.



Aktivnosti

Biatlon okuplja ljude iz različitih etničkih, religijskih i dobrih grupa. U doba globalne ekonomske krize i otuđenja, ova manifestacija je jedinstvena prilika za ljude da se druže, da sretnu nove ljude i stvaraju dobrosusjedne odnose. Projekat je doprinio jačanju komunikacije između ljudi koji žive u pograničnom području Priboj – Rudo i ojačao je interetničku, obrazovnu, kulturnu i sportsku saradnju. Ciljne grupe projekta su bile: sportisti, mladi od 18-25g., ljubitelji prirode i ribari. Pošto je glavna manifestacija projekta Biatlona rafting na rijeci Lim, nabavljena je sva potrebna sigurnosna oprema, uključujući rafting čamce, kacige, pojeseve, vesla, kao i čamac za spasavanje. Nova oprema će biti korištena narednih godina, sa povećanom bezbjednošću i kvalitetom za sve učesnike Biatlona. Nabavkom potrebne sigurnosne opreme, kapaciteti Turističke organizacije Priboj i Opštinske razvojne agencije Rudo da organizuju slične manifestacije znatno su uvećani. Kao takve, one će poboljšati turističku ponudu i promociju ovog graničnog područja u razvoju. Osim toga, projektne aktivnosti su uključivale i čišćenje rijeke i riječnih obala. Nabavljeni čamci i ostala oprema omogućili su čišćenje riječnih obala i na nepristupačnim mjestima.



Jedan od glavnih problema tokom implementacije projekta bilo je obezbijediti slobodno kretanje učesnika preko granice, jer rijeka Lim protiče kroz obje zemlje. Zahvaljujući odličnoj saradnji pograničnih vlasti u obje zemlje, ovaj problem je uspješno riješen i učesnici Biatlona su mogli da se kreću preko granica bez problema.

Ovaj projekat je oživio staru tradiciju i učinio je ponovo popularnom. Biciklistička utrka i brojni rok koncerti upotpunili su glavni događaj, što je doprinjelo popularnosti i posjećenosti cijele manifestacije. Turistička organizacija Priboj i Opštinska razvojna agencija Rudo planiraju dalja poboljšanja organizacije budućih Biatlona.

Partneri na projektu: Caritas Italiana, Srbija i
Udruženje za uzajamnu pomoć u duševnoj nevolji
TK "Fenix" iz Tuzle, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–mart 2012
Partneri: Dom zdravlja Valjevo, Caritas Valjevo



Ukupna vrijednost projekta je EUR 130,020.00

Cilj projekta

Projekat ima širi zdravstveni cilj da poboljša kvalitet života pacijenata sa zdravstvenim tegobama u Valjevu i Tuzli kroz promociju novih psihijatrijskih modela pomoći i reintegraciju pacijenata u njihove sredine.

Aktivnosti

Mentalno zdravlje je važno pitanje u pograničnom regionu zbog traumatičnih događaja tokom devedesetih i trenutne političke i ekonomske tranzicije. Oba faktora su imala uticaj na mnoge ljude uzrokujući psihijatrijske poremećaje (post-traumatski stresni poremećaj, depresija, psihoze) i socijalne probleme (izolacija, diskriminacija, predrasude), koji se nisu adekvatno tretirali.

Ciljna grupa projekta su ljudi sa mentalnim poremećajima i njihove porodice, profesionalci i zaposleni u mentalnom zdravlju, kao i civilna društva u cjelini u Srbiji i Bosni i Hercegovini.

Na jednoj strani, promovisan je sistem zaštite mentalnog zdravlja koji je razvijen u bolničkim uslugama u Valjevu i koji uključuje značajne promjene u tretmanu, kao što su kućne posjete i liječenje. Na drugoj strani, usluge zajednice u Tuzli su poboljšane zahvaljujući dnevnom centru "Fenix" – udruženju pacijenata. Na osnovu ovih činjenica, sve projektne aktivnosti su planirane da pomognu razmjenu postojećih dobrih praksi i zajedničko učenje.



Prekogranična razmjena dobrih praksi je promovisana aktiviranjem dviju radnih grupa, koje su izvele dvije posjete u okviru razmjene i izdale dvije brošure. Nadalje, razvijen je zajednički obrazovni i istraživački program u okviru koga su održana dva zajednička treninga sa Evropskim i domaćim ekspertima i promovisano je prvo komparativno istraživanje sistema mentalnog zdravlja u Srbiji i Bosni i Hercegovini. Konačno, projekat je podržao podizanje javne svijesti kroz

promociju zajedničke Anti-stigma Kampanje i postavljanje web site-a www.365danazamentalnozdravlje.org. Voljeli bismo da nastavimo ovu saradnju u budućnosti, da aktiviramo nove usluge mentalnog zdravlja i udruženja pacijenata u regionu i da isprobamo nove metode socijalne integracije osoba sa mentalnim bolestima, kao što je promocija socijalnih preduzeća za radnu inkluziju.



Partneri na projektu: Inicijativa mladih za ljudska prava, Beograd, Srbija i Institut za razvoj demokratije Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–novembar 2011



Ukupna vrijednost projekta je **EUR 101,539.20**

Cilj projekta

Opšti cilj projekta je inspirisati mlade ljude da prihvate multietničke vrijednosti i razviju prijateljske odnose i bliske veze sa svojim vršnjacima preko granice.

Aktivnosti

Četrdeset mladih ljudi je obrazovano u prekograničnim odnosima, ljudskim i pravima manjina i principima multietničkog i građanskog društva kroz seminare, uzajamne posjete, ulične akcije i festival. Na svim ovim događajima oni su učili o osnovama demokratije, ljudskim pravima i EU integracijama

Festival "Nove veze" je bio finalna i najvidljivija aktivnost tokom projekta, tokom koga je 40 mladih ljudi iz Užica, Požege, Priboja, Prijepolja, Višegrada, Goražda, Srebrenice i Bratunca predstavilo turističke, kulturne i ekonomske potencijale ovog područja.

"Nedostatak kontakata među ljudima dovelo je do nerazumijevanja i stvaranja predrasuda" – zaključili su mladi ljudi tokom priprema za festival. Tokom debata na festivalu, diskutovalo se o narušenim vezama u prošlosti, značenju "novih veza" među mladima i planovima da se očuvaju u budućnosti.



Partneri na projektu: Inicijativa za demokratsku tranziciju, Srbija i Crveni krst, Sokolac, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–novembar 2011
Partneri: Centar za kreativno okupljanje Arilje



Ukupna vrijednost projekta je **EUR 68,038.00**

Cilj projekta

Projekat potiče razmjenu znanja, ideja i informacije između mladih u dobi 14 do 20 godina, njihovih prijatelja i porodica, škola i omladinskih organizacija u pograničnom području Srbije i Bosne i Hercegovine kroz sportske i kulturne aktivnosti.

Aktivnosti

Projekat je uključivao oko 400 mladih kao direktne učesnike i oko 2,000 indirektnih učesnika - njihove prijatelje, porodice i sugrađane. Korisnici su skijali na Jahorini, plivali u Arilju, učestvovali na ljetnjim kampovima u Arilju i Sokocu i aktivno učestvovali na festivalima u Arilju i Sokocu. Projekat je kao takav stvorio vannastavne aktivnosti koje su ispunile slobodno vrijeme za vrijeme raspusta na kreativan i svrsishodan način.

Prekogranična partnerstva su se razvila u direktnoj proporciji sa brojem i intenzitetom projektnih aktivnosti. Uporedo sa uspostavljanjem jakih prijateljstava među mladima, naša prekogranična partnerstva su izrasla u prijateljska i uspješna partnerstva. Nakon bogatog zajedničkog iskustva, planiramo da nastavimo sa razvojem efikasnog modela prekograničnog partnerstva



u jednom broju lokalnih zajednica u Srbiji i Bosni i Hercegovini, što će biti osnova naseg budućeg projekta.

Entuzijazam je bio važan faktor, a dobra energija projektnog tima i učesnika se prenijela na zajednice i doprinijela bratimljenju Opština Arilje i Sokolac. Vlastite inicijative mladih postale su uzor koji su slijedile cijele zajednice. "Investicija za budućnost" je postala dio šire društvene inicijative između Mjesnih zajednica iz Arilja i Sokoca, uključujući saradnju među mladima, opštinama, školama, medijima,



kulturnim institucijama, sportskim klubovima, crkvama, kulturnim društvima i proizvođačima malina. Uspostavljena su mnoga jaka i trajna prijateljstva, od kojih se očekuje da budu temelj budućih poduhvata. Vjerujemo da će ovakva intenzivna saradnja i interakcija lokalnih zajednica, zasnovana na Povelji o bratimljenju i jaki i trajni odnosi obezbijediti održivost projekta u budućnosti i da su rezultati projekta, koji se zasnivao na potrebama lokalnih zajednica, prevazišli sva očekivanja.



MALINE PREKO GRANICE

Partneri na projektu: Opština Arilje, Srbija i Opština Istočni Stari Grad, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–septembar 2012
Partneri: Opština Čajetina i Opština Sokolac



Ukupna vrijednost projekta je EUR 394,180.00

Cilj projekta

Cilj projekta je ojačati saradnju među farmerima iz četiri opštine i poboljšati uslove za uzgoj voća kroz formiranje eksperimentalnih plantaža i unaprjeđenje postojećih.

Aktivnosti

Aktivnosti projekta su inicirane na uvodnim predavanjima o intenzivnoj i ekološki neškodljivoj proizvodnji jagodičastog voća koje su održali stručnjaci. Stručnjaci su davali podršku uzgajivačima iz četiri opštine koje su učestvovalе u projektu – Arilje, Čajetina, Sokolac i Istočni Stari Grad. Oni su obuhvatili teme u vezi sa modernim trendovima u proizvodnji jagodičastog voća, sadnicama i najnovijim tehnologijama u formiranju eksperimentalnih plantaža.

Nakon ovih predavanja, farmeri su pripremili zamljište za eksperimentalne plantaže malina. Projektni eksperti su odabrali 30 lokacija u Srbiji i Bosni i Hercegovini sa najvećim potencijalom za uspješno formiranje eksperimentalnih plantaža maline.



Formiranje eksperimentalnih plantaža maline u Bosni i Hercegovini je završeno u aprilu 2011, uz korištenje sadnica Willamette. U Republici Srbiji, poboljšane su postojeće plantaže i korištene su za izvođenje eksperimenta proizvodnje malina u poluzatvorenom prostoru. Eksperti su redovno posjećivali plantaže i savetovali uzgajivače o potrebnim mjerama i aktivnostima za buduću brigu o plantažama. Sredinom jula 2011, oko 30 uzgajivača iz Opština Istočni Stari Grad i Sokolac posjetili su svoje partnere u Opštinama Arilje i Čajetina da bi stekli praktična iskustva u uzgoju i berbi malina. U oktobru 2011 organizovana je zajednička studijska posjeta Republici Sloveniji, tokom koje su farmeri učili o intenzivnoj i ekološki neškodljivoj



proizvodnji malina i o primjerima dobre prakse iz Slovenije. U proljeće 2012 su organizovane uzajamne posjete između farmara iz dvije Srpske i dvije opštine iz Bosne i Hercegovine. Konačno, kraj projekta će biti označen sajmom "Dani maline", koji je bio najavljen na website-u www.malinacbc.arilje.org.rs.

Saradnja među partnerima na projektu je bila odlična i stalno se popravljala. Povelja o bratimljenju, potpisana u maju 2011 potvrdila je saradnju između Opština Sokolac i Arilje. Uz to je postignut sporazum o zajedničkom učešću u novom prijedlogu projekta, koji će biti podniet u okviru Drugog poziva za dostavu prijedloga projekata IPA Prekograničnog programa Srbija - Bosna i Hercegovina.

<http://malinacbc.arilje.org.rs>

*Partneri na projektu: Ibarska razvojna agencija (IDA)
Kraljevo, Srbija i Opština Rogatica, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–mart 2012*

*Partneri: Opština Arilje i
Opština Istočni Stari Grad*



Ukupna vrijednost projekta je EUR 124,080.00

Cilj projekta

Cilj je izgraditi kapacitete lokalnih zajednica kroz LEADER pristup da implementiraju strateške lokalne dokumente koji se odnose na ruralni razvoj.

Aktivnosti

Transfer znanja u vezi sa principima, zakonodavstvom i metodologijama postavljenim od Evropske unije o ruralnom razvoju i LEADER (Liason Entre Actions pour le Development d'Economie Rurale) pristup je omogućen kroz debate, razmjenu iskustava i razvoj saradnje među partnerima u pograničnom području. Partnerstvo između sektora u tri Opštine – Arilje, Istočni Stari Grad i Rogatica – je uspostavljeno u okviru Lokalnih Akcionih Grupa (LAG) u skladu sa LEADER konceptom. LAGovi omogućavaju adekvatno uvažavanje potreba lokalnih zajednica definisanjem ciljeva i mjera za razvoj područja. Na taj način, lokalne razvojne strategije mogu biti definisane da služe kao osnova za socio-ekonomski razvoj područja

www.leader-serbia-bih.com



Ciljne grupe projekta su bili predstavnici civilnog društva aktivni na polju ruralnog razvoja, poslovne organizacije, opštinske uprave i javne službe iz Arilja, Rogatice i Istočnog Starog Grada. Opštine Han Pijesak i Sokolac su takođe bile uključene u implementaciju projekta. Ovo je povećalo potencijal privatnog, poslovnog i javnog sektora u tri opštine za dugoročno planiranje i implementaciju mjera ruralnog razvoja na teritorijama gdje su LAGovi uspostavljeni.



Akteri su takođe stekli potrebne pretpostavke za bolju podršku i korištenje raspoloživih resursa. Iskustva pokazuju da prekogranična partnerstva mogu biti održana uz uvažavanje lokalnih različitosti i osiguranje protoka informacija, kao i saradnju i razmjenu iskustava između partnera na projektu prilikom odgovarajuće implementacije razvojnih strategija širom ruralnih područja.



Partneri na projektu: Opština Čajetina, Srbija i Opština Pale, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: april 2011 – septembar 2012
Partneri: Turistička organizacija Zlatibor i Opština Arilje



Ukupna vrijednost projekta je EUR 153,209.92

Cilj projekta

Cilj projekta je povećati konkurentnost turističkih ponuda u Opštinama Čajetina i Pale kroz zajedničku akciju, uz razmjenu znanja i iskustava i razvoj turističke infrastrukture.

Aktivnosti

Projekat pomaže razvoj ljudskih resursa zaposlenih u oblasti turizma. Obilježavanje novih šetačkih, biciklističkih i planinarskih staza i otvaranje zimskih i ljetnjih sportskih centara poboljšava uslove za razvoj sportova i rekreativnog turizma i privlači više turista. Ciljne grupe su posjetioci planina Zlatibor i Jahorina, biciklisti, osoblje i profesionalci u Turističkim organizacijama, stanovništvo dvije opštine, lokalne vlasti, SME sektor i potencijalni investitori.

Poboljšana turistička infrastruktura je doprinijela promociji turističke ponude dvije najposjećenije turističke destinacije u pograničnom području. Definisali smo aktivnosti prema prioritetima svakog projektnog partnera, što je osiguralo uspjeh i relevantnost projekta. Na ovaj način, buduće projektne aktivnosti mogu biti lako dopunjene, osiguravajući dugoročnu održivost i održivi razvoj.



Partneri na projektu: Udruženje Seoski turizam Srbije Ljig, Srbija i Caritas International Belgium, Bosna i Hercegovina

Trajanje projekta: mart 2011–mart 2013

Partneri: Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, Opština Kreševo, Caritas Srbija i Crna Gora i Turistička organizacija Ljig

Ukupna vrijednost projekta je **EUR 283,356.00**

Cilj projekta

Cilj projekta je revitalizirati ruralnu ekonomiju - podrškom profesionalnom razvoju u ruralnom turizmu Srbije i Bosne i Hercegovine i regionalnoj razmjeni.

Aktivnosti

Spisak aktivnosti uključuje: institucionalnu podršku ruralnom turizmu omogućavanjem ruralnim turističkim organizacijama u Srbiji i Bosni i Hercegovini da pristupe stručnim evropskim institucijama; razvoj ruralnih turističkih destinacija uz diverzifikaciju turističke ponude, kao što je obilježavanje pješačkih i biciklističkih staza, predlaganje novih itinerera u pograničnoj oblasti, instaliranje zida za penjanje i paraglajding platforme, opremanje igrališta i renoviranje spomenika ruralne kulture; izgradnju kapaciteta ciljnih grupa kroz treninge i radionice u upravljanju B&B objektima i eko turizmu; promotivne i aktivnosti vidljivosti zajedno sa unaprjeđenjem dva nacionalna web site-a o ruralnom turizmu, izrada vizitorskih brošura i karti za turiste, kao i drugih relevantnih materijala.



www.vranicarajac.wordpress.com/



Razvoj turizma u malim selima Centralne Bosne i Hercegovine i Srbije ima potencijal za povećanje prihoda, zapošljavanje i povećanje diverzifikacije ruralne ekonomije koja je bazirana na poljoprivredi. Saradnjom sa nacionalnim akterima i stvaranjem nacionalnih web platformi, naša ideja je da osiguramo uticaj koji će prevazilaziti striktno određena granična područja i pomoći dvjema zamljama da kapitaliziraju

www.vranicarajac.wordpress.com



svoje ruralne turističke resurse. Aktivnosti su uglavnom bazirane na transferu znanja i izgradnji profesionalnih i poslovnih veza, a promjenjena metodologija je uglavnom bazirana na "pristupu zajednici" koji uključuje sve glavne aktere u ovom području da bi se osigurala održivost svih rezultata projekta.

*Partneri na projektu: Forum civilne akcije FORCA
Požega, Srbija i
Prijatelji Srebrenice, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–novembar 2011*



Ukupna vrijednost projekta je EUR 77,364.55

Cilj projekta

Cilj projekta je razviti vještine i sposobnosti mladih koje će im pomoći da prihvate buduće izazove i prevaziđu profesionalne i lične izazove.

Aktivnosti

Direktna ciljna grupa projekta je 250 studenata iz Požege, Užica, Arilja, Bratunca, Srebrenice i Milića koji su istraživali sljedeće teme: ličnu inicijativu, samouvjerenost, kreativnost, timski rad, pouzdanost, odgovornost, čast, odlučnost, poznavanje mehanizama tržišta i proces donošenja odluka. Studenti su kroz projektne aktivnosti naučili kako da praktično primjene svoja znanja nakon diplomiranja. Projekat je takođe promovisao omladinsko preduzetništvo kroz različite obrazovne aktivnosti i obezbjeđenje usluga poslovnog savjetovanja, kao i kroz stvaranje konkurentnog poslovnog okruženja u nerazvijenim opštinama u Zlatiborskom okrugu i Sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini. Formiran je tim od 12 nastavnika iz 6 opština, koji su bili zaduženi za 36 kompanija – svako po tri. Svaka kompanija je imala sedam studenata koji su se ponašali kao zaposleni i koji su takođe organizovali poslovni sajam gdje su predstavili svoje ideje.

Radili smo na stvaranju novih prijateljstava, partnerstava i međunacionalnih kontakata, dok smo planirali buduće šanse za zapošljavanje mladih u regionu. Ministarstvo kulture i obrazovanja Republike Srpske je podržalo projekat sa idejom uključivanja ovog modela učeničkog preduzetništva u programe srednjih škola. Ovo je najveće postignuće projekta, koje nismo očekivali u vrijeme pripreme prijedloga projekta. Uz to, škole u Srbiji žele da razviju preduzetničke programe koristeći aktivnosti projekta kao osnovu za školske programe.



*Partneri na projektu: Poslovni inkubator tehničkih
fakulteta Beograd, Srbija i Fondacija za inovacije i
tehnologiju (BIT) Tuzla, Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: decembar 2010–juli 2012
Partneri: Univerzitet Tuzla i Poslovni inkubator Užice*



Ukupna vrijednost projekta je EUR 319,417.00

Cilj projekta

Cilj projekta je obogučiti razmjenu iskustava, izgraditi kapacitete i omogućiti mladima da realizuju svoje poslovne ideje, kao i da se promovišu prekogranične preduzetničke inicijative postojećih biznisa u pograničnom području.

Aktivnosti

Ciljna grupa su studenti završnih godina i mladi ljudi sa formalnim obrazovanjem tehničkih studija bez radnog iskustva i praktičnih znanja. Radi podizanja svijesti o važnosti preduzetništva i motivisanja mladih za učešće u aktivnostima projekta, 255 mladih je intervjuisano na obje strane granice, prikupljena je velika količina informacija i održane su motivacione radionice. Preko 60 mladih sa obje strane granice je trenirano u preduzetništvu i stekli su znanja koja će im pomoći da pokrenu vlastite biznise. Ove sesije su obuhvatale sljedeće teme: Uvod u preduzetništvo, Tehnički aspekti novih biznisa, Finansiranje vlastitog biznisa, Pravni aspekti biznisa, Računovodstvo i finansije, Upravljanje malim preduzećima, Marketing i promocija, Izrada biznis plana, Principi upravljanja projektom i Zaštita intelektualnog prava vlasništva.



Nadalje, obezbjeđena je direktna konsultantska pomoć mladima da dalje razviju svoje ideje, pripreme poslovne planove i i registruju svoje biznise. Jednomjesečna praksa je uključivala monitoring od strane uspješnih biznismena, a tokom nje su mladi imali priliku da kontaktiraju i umrežavaju se sa potencijalnim prekograničnim partnerima. U drugoj fazi, projektne aktivnosti su fokusirane na preduzeća i istraživačke institucije radi promocije prekogranične saradnje između biznisa u regionu i omogućavanja razmjene iskustava i dobre prakse. U ovu svrhu je organizovana serija sastanaka preduzeća sa obje strane granice, kao i između preduzeća i istraživačkih institucija. Cilj projekta je da, koristeći uspostavljena partnerstva, obezbijedi podršku mladim preduzetnicima nakon projekta, što je jako značajno, imajući u vidu nezaposlenost u regionu i teškoće sa kojima se suočavaju mladi prilikom traženja posla.



*Partneri na projektu: Regionalna Razvojna Agencija
Zlatibor Užice, Srbija i
Udruženje "Nezavisni biro za razvoj" Gradačac,
Bosna i Hercegovina
Trajanje projekta: juli 2011 – februar 2013*

Ukupna vrijednost projekta je EUR 211,420.25

Cilj projekta

Opšti cilj projekta je zaštita tradicionalne hrane i zanata u skladu sa EU standardima i njihova šira regionalna vidljivost. Projekat teži da obnovi stare običaje i tradiciju u ciljnom pograničnom području, poveća prodaju, obezbijedi mogućnost pristupa novim tržištima i razvije atraktivnu turističku ponudu.

Aktivnosti

Projekat uključuje četiri glavne grupe aktivnosti: mapiranje i analiza tradicionalnih proizvoda i ključnih partnera koji mogu podržati razvoj tipičnih proizvoda; podrška proizvođačima tradicionalnih proizvoda kroz treninge, studijsko putovanje po Bosni i Hercegovini, izradu turističkih vodiča, izradu akcionih i marketinškog plana; promotivne aktivnosti uključujući završnu konferenciju i izložba tradicionalnih proizvoda. Treninzi koji naglašavaju značaj zaštite geografskog porijekla i koristi od marketinga i promocije doprinose povećanju kapaciteta proizvođača i njihovih udruženja i definišu zajedničke ciljeve i strateške pravce za dalji razvoj odabranih proizvoda.



Tokom posjete Bosni i Hercegovini, proizvođači su upoznati sa primjerima dobre prakse kod tradicionalnih proizvođača sira. Ovaj transfer znanja im je omogućio da valorizuju i razviju tradicionalne proizvode, kao i da iniciraju procedure zaštite u skladu sa EU standardima. Trideset najboljih proizvođača će izložiti svoju tradicionalnu hranu i proizvode na završnom događaju projekta.

Poboljšana saradnja i kapaciteti proizvođača i udruženja tradicionalnih proizvoda stvaraju povoljne uslove za dugoročan razvoj. Postoji značajan interes i potražnja na lokalnim i regionalnom tržištu i kupci su spremni da plate višu cijenu za ove proizvode. Tradicionalna hrana i zanatski proizvodi su proizvodi prve klase: specifični, drukčiji su i smatraju se garancijom visokog kvaliteta, originalnosti i tradicije. Njihova zaštita je ključna, zato što su važan kulturni i regionalni resurs.

Projektne aktivnosti će unaprijediti produktivnost i potencijale turističkog razvoja, doprinijeti zaštiti okoline, obezbijediti šanse za dalji ruralni razvoj i poboljšanje životnog standarda ciljane populacije.





*“Ova publikacija je sačinjena uz pomoć
Evropske unije.
Sadržaj ove publikacije je isključiva
odgovornost Direkcije za evropske integracije
Bosne i Hercegovine i ni na koji način ne
odražava stavove Evropske unije.”*

Zajedničke ideje za bolju budućnost

Joint Technical Secretariat
Nemanjina 52, 31000 Užice
Tel/fax: +38131512394
E-mail: office@srb-bih.org

Antenna Tuzla
Turalibegova bb, TC Pasaž, 75000 Tuzla
Tel: +38735257365
E-mail: danijela.konjic@srb-bih.org



This project is
co - funded
by the EU

www.srb-bih.org
www.evropa.gov.rs
www.dei.gov.ba

